

Inhoudsopgave

Inleiding	7	
Verantwoording	11	
1 Voorlopers van de bestellersstempels 1853-1865	15	
1.1	Introductie	15
1.2	Haast met de bestelling	21
1.3	Het aantal bestellingen per dag	23
1.4	De eerste bestellersstempels	24
1.5	Bestellersstempels Rotterdam	31
1.6	Het Haagse model	34
1.7	Fabricage stempels voor de Posterijen	41
1.8	Voorlopers in andere plaatsen	42
1.9	Bestelling op zondag	47
1.10	Het aantal bestellingen in kleine steden	49
1.11	Aansluiting op de dienstregeling van de treinen	51
1.12	Aankomststempels 's-Gravenhage en letter van de bestelling	53
1.13	Leesbaar afstempelen	55
1.14	De bestellers: opleiding, leeftijd en kennis	57
1.15	Uniformkleding	61
2 Naar een algemene invoering 1865-1872	63	
2.1	Instructie 1865	63
2.2	Het nieuwe model bestellersstempel	66
2.3	Stempelboeken Rijksmunt en de Posterijen	68
2.4	Verstrekking van de nieuwe stempels vanaf 1867	70
2.4.1	Amsterdam	70
2.4.2	's-Gravenhage	73
2.4.3	Rotterdam	75
2.4.4	Utrecht	75
2.5	Aantal bestellingen	78
2.6	Ingebruikname: informatie aan het publiek	80
2.7	Stempels voor de andere postkantoren	81
2.8	Aantal en aanvangstijden van de bestellingen	83
3 Landelijke invoering 1872-1914	87	
3.1	Uitbreiding en groei 1870-1914	87
3.2	De Instructie van 1872	89
3.3	Bestelaanvragen bij de Rijksmunt	93
3.4	Letter I of J?	97
3.5	Aantal bestellingen per dag 1873-1880	98
3.5.1	's-Gravenhage	98
3.5.2	Amsterdam	109
3.5.3	Rotterdam	117
3.5.4	Overige plaatsen	118
3.6	Taken van de brievenbesteller	120
3.7	Hoofdbestellers(stempels)	122
3.8	Aanpassing aan het uniform 1878	124

3.9	Bestellingen en uitbreiding van het aantal bestellers vanaf 1880	126
3.10	Uitbreiding Amsterdam 1879-1890	129
3.11	Uitbreiding Utrecht 1880	131
3.12	Bestelling in het donker	133
3.13	Transport voor de brievenbestellers	137
3.14	Beperking van het aantal bestellingen	139
3.15	Verdere beperking van de zondagsdienst (1885-1900)	142
3.16	Verstrekking aan de kantoren, algemene uitbreiding 1900	144
3.17	Gebruik en voorschriften 1903	148
3.18	Nummerstempels voor hulpbestellers 1904-1905	150
3.19	Oudejaarsavond in het Postkantoor; de post voor de hoofdstad (Amsterdam 1905)	152
3.20	Handhaving en controle	155
3.21	Arbeidsomstandigheden en werktijden (1904-1914)	158
3.22	Eén nationale tijd (1909)	162
3.23	Bestellen op zondag 1912	163
3.24	Bestellings- en bestellersstempels Nederlands-Indië	164
4	Wijzigingen aan het bestellersstempel	167
4.1	Fabricage en vormgeving	167
4.2	Persoonlijk verantwoordelijk en alternatieve stempels bij vervanging	173
4.3	(Eindelijk) een uniform bestellersstempel (1907)	175
4.4	Stempelfouten en slechte afdrukken	177
4.5	Een nieuw model letterblokje	180
4.6	Productieaantallen	184
4.7	Wijzigingen aan het hoofdbestellersstempel	185
5	Het gebruik van de bestellersstempels	187
5.1	Het plaatsen van het stempel	187
5.2	Afgeven van de post en aanschellen	189
5.3	Onbestelbare post	191
5.4	Geen gehoor	192
5.5	Het achterhalen van het juiste adres	194
5.6	Sorteerdersstempels 'voor het adresboek' in Amsterdam	195
5.7	Adrescorrecties 's-Gravenhage	200
5.8	Adrescorrecties Rotterdam	201
5.9	Adrescorrecties elders	202
5.10	Doorgezonden naar een andere plaats	203
5.11	Verwijzingen naar het adresboek	205
5.12	Terug afzender	207
5.13	Bureel onbestelbare stukken	211
5.14	Wel of geen stempel?	212
5.15	Gebruik op kennisgevingen aangetekende stukken	213
5.16	Gebruik op postwissels	214
5.17	Gebruik op kwitanties	215
5.18	Gebruik op postpakketkaarten	216
5.19	Gebruik als vernietigingsstempel	218
6	Stempels voor busrechthouders en exprespost	221
6.1	Busrecht	221
6.2	Sorteerdersstempels Amsterdam	225
6.3	Sorteerdersstempels in andere plaatsen	226
6.4	Sorteerdersstempels 's-Gravenhage	227

6.5	Utrecht	229
6.6	Adressering onder boxnummer	230
6.7	Sorteerdersstempels met 24-uurs aanduiding	233
6.8	Bestellen	235
6.9	Op de beurs	238
6.10	Exprespost	239
6.11	Telegrambestellersstempels	244
6.12	A, B en C stempels Rotterdam	245
7	Inkrimping en afschaffing 1914-1934	249
7.1	Inleiding	249
7.2	Aantal bestellingen	251
7.3	'Tegenwerking bestellerspersoneel'	256
7.4	Afschaffen stempeling bij aankomst	260
7.5	Verlies van bestellersstempels	261
7.6	Beperking van het aantal bestellingen	262
7.7	De dagtaak van een brievenbesteller (Rotterdam, 1928)	279
7.8	Brievenbussen en juiste adressering	283
7.9	Bestelling op het platteland	285
7.10	Afschaffing van de bestellersstempels. Een roemloos einde?	287
7.11	Bestellersstempels en hoofdbestellersstempels na 1930	296
7.12	Nieuwe nummerstempels voor het adresboek	299
	Inventarisatie bestellersstempels	303
	Bijlagen	309
I	Reglement van Orde voor de brievenbestellers van het postkantoor te 's Gravenhage, 1860	309
II	Instructie voor den Hoofd-Brievenbesteller van het postkantoor te 's Gravenhage, 1860	313
III	Voorschriften van orde omtrent het gebruik der nummerstempels voor de dienst der Brievenbestellers, 1872	315
IV	Aantal bestellers op de hoofdpstkantoren (1850-1928)	317
V	Aantal hoofdbestellers op de hoofdpstkantoren (1850-1928)	318
	Bronnen	319
	Literatuur	320
	Noten	322
	Noten bij Verantwoording en Inleiding	322
	Noten bij Hoofdstuk 1	322
	Noten bij Hoofdstuk 2	323
	Noten bij Hoofdstuk 3	324
	Noten bij Hoofdstuk 4	325
	Noten bij Hoofdstuk 5	326
	Noten bij Hoofdstuk 6	327
	Noten bij Hoofdstuk 7	327
	Noten bij de Bijlagen	328